

श्री ५ को सरकार

कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको सूचना

श्री ५ को सरकारले खाद्य ऐन, २०२३ को दफा ७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी खण्ड ५०, संख्या ४२, मिति २०५७।१०।२३ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनामा तोकिएका खाद्य पदार्थहरूको अतिरिक्त देहायका खाद्य पदार्थहरूको गुण, स्तर वा मात्रा देहायबमोजिम निर्धारण गरेकोले यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ।

०४ मसला पदार्थ (Spices and Condiments)

०४.१६ मेथी (Fenugreek)

मेथी भन्नाले *Trigonella foenum-groecum* L. जातको सुकेको बीउलाई सम्झनु पर्छ। यसमा धूलो, फोहर, ढुंगा, माटो, पराल र अन्य बाह्य पदार्थ (extraneous matter) तौलको हिसाबले ५ प्रतिशतमा नबढेको हुनु पर्नेछ। यसमा मेथी बाहेक अन्य खान योग्य बीउ तौलको हिसाबले ५ प्रतिशतमा नबढेको, किराले क्षति पुऱ्याएको पदार्थ तौलको हिसाबले ५ प्रतिशतमा नबढेको र अजैविक पदार्थ तौलको हिसाबले २.० प्रतिशतमा नबढेको हुनु पर्नेछ। यसमा अन्य बाहिरी रंग मिसाएको हुनु हुँदैन।

०४.१७ दालचिनी (Cinnamon Whole)

दालचिनी भन्नाले *Cinnamomum zeylanicum* Blume जातको बोटको भित्री बोकालाई सम्झनु पर्छ। यसमा अन्य वाह्य पदार्थ र रंग राखेको हुनुहुँदैन। यसमा उड्ने तेल आयतन / तौलको हिसाबले ०.५ प्रतिशतभन्दा कम हुनुहुँदैन। कीराले क्षति पुऱ्याएको भाग तौलको हिसाबले ५ प्रतिशतमा नबढेको हुनुपर्नेछ।

०४.१८ ज्वानी (Ajowan)

ज्वानी भन्नाले *Trachyspermum ammi* (Linn) sprague जातको सुकेको बीउलाई सम्झनु पर्छ। यसमा जैविक पदार्थहरू तौलको हिसाबले ३ प्रतिशतमा नबढेको र अजैविक पदार्थ तौलको हिसाबले २ प्रतिशतमा नबढेको हुनुपर्छ। यसमा किरा वा किराको अंश र मुसाको रौं र विष्टा समेत हुनुहुँदैन। यसमा अन्य बाहिरी रंग मिसाएको हुनुहुँदैन।

खण्ड ५०, संख्या ४२, मिति २०५७।१०।२३ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाको संकेत नं. ०४.०८ को सग्लो जिरा (Cumin), संकेत नं. ०४.१०

(४)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

को सग्लो मरीच (Pepper), संकेत नं. ०४.१२ को सिंगो खुर्सानी (Chillies) र संकेत नं. ०४.१४ को सग्लो धनियाँ (Coriander) मा अजैविक पदार्थ तौलको हिसाबले २.० प्रतिशतमा नबढेको हुनु पर्नेछ।

द्रष्टव्य :

- १) वाह्य पदार्थ (extraneous matter)– खाद्यान्न वाहेक अरु पदार्थ
- २) जैविक पदार्थ -पराल, भूस, चोकर, डाँठ आदि
- ३) अजैविक पदार्थ - धूलो, माटो, ढुङ्गा आदि।

१०. कन्फेक्सनरी (Sweets and Confectionery)

१०.०१ चिनीपाक कन्फेक्सनरी (Sugar Boiled Confectionery)

चिनीपाक कन्फेक्सनरी भन्नाले चिनीलाई पकाएर कडा, बाक्लो पारी बनाएको ललीपप वा टफी,मिल्क टफी,मोडिफाइड टफी वा ल्याक्टो बन बन वा अन्य यस्ता प्रकारका स्थानीय नाम भएको गुलियो कन्फेक्सनरी पदार्थलाई सम्झनु पर्छ। यसको भित्री भागमा तरल, अर्ध तरल वा ठोस वस्तु राखेको वा नराखेको हुन सक्छ तर यसमा कृत्रिम गुलियो पदार्थ राख्न पाइने छैन। खान योग्य रंग बाहेक अन्य रंगहरु प्रयोग गर्न पाइने छैन र स्वीकृत रंगको हकमा तोकिएको मात्रा भन्दा बढी प्रयोग गर्न पाइने छैन। यसमा निम्न पदार्थहरु राख्न सकिनेछ:-

गुलियो पदार्थहरु (जस्तै:- चिनी, इन्भर्ट सुगर, खुँदो, ल्याक्टोज, खाँडसारी, सर्बिटोल, मह, तरल ग्लुकोज), दूध तथा दुग्ध पदार्थहरु,खानयोग्य सख्खर (उखुसार), चाकु, माल्टको उद्धृत तत्व (malt extract), खानयोग्य स्टार्च, खानयोग्य चिल्लोपदार्थहरु, खाने नुन, फल तथा फल पदार्थहरु,चियाको उद्धृत तत्व (tea extract), कफीको उद्धृत तत्व,चकलेट तथा कोका,भिटाभिन तथा खनिज लवणहरु,सुख्खा नरिवलको धूलो,नट तथा नट पदार्थहरु (nut and nut products), मसला, मसला पदार्थ तथा तिनीहरुको उद्धृत तत्वहरु,सोडियम बाइकार्बोनेट, क्याल्सियम बाइकार्बोनेट, क्याल्सियम कार्बोनेट, बेकिंग पाउडर,चिल्लो पार्न प्रयोग गरिने पदार्थहरु (जस्तै:- क्याल्सियम, म्याग्नेसियम वा सोडियम लवणयुक्त, स्टेरिक एसिड, टाल्क, खानयोग्य ग्लिसरिन, खान योग्य स्टेरिक एसिड, आईसिंड सुगर आदि), एन्टिअक्सिडेन्ट, स्टेविलाइजर, इमल्सिफायर,परिरक्षीहरु,फ्लेवरिङ एजेन्ट (Flavouring agents),अमिलो पदार्थहरु (जस्तै साइट्रिक एसिड, टार्टरिक एसिड र मेलिक एसिड),खान योग्य गम(गम एराविक र अन्य),खान योग्य खाद्यान्न, तेलहन तथा तेलहनका बियाँहरु,प्रोटिन आइसोलेट,मेन्थोलको तेल, पुदिनाको तेल, कपूरको तेल, यूकालिप्टसको तेल,जेलिफाइङ एजेन्ट (जिलेटिन, अगार अगार, सोडियम कार्बोक्सिमिथाइल सेलुलोस),वेक्स (पाराफिन वेक्स र अन्य खानयोग्य वेक्सहरु)।

(५)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको मान लागु हुनेछ।

यसको गुणस्तर परिधि निम्नानुसार हुनुपर्नेछ :-

१. सल्फेटेड भष्म -नुरहित आधारमा) - २.५ प्रतिशतमा नबढेको
(Sulphated ash (Salt free basis) (तौलका आधारमा)
तर भित्री भागमा मसलायुक्त पदार्थ राखिएको भए ३ प्रतिशतमा नबढेको हुनुपर्नेछ ।
२. एसिडमा नघुल्ने भष्म - ०.२ प्रतिशतमा नबढेको
(Ash insoluble in dilute hydrochloric acid) (तौलको आधारमा)
तर भित्री भागमा मसलायुक्त पदार्थ राखिएको भए ०.४ प्रतिशतमा नबढेको हुनुपर्नेछ ।
३. सल्फर डाईअक्साइड - ३५० मिलिग्राम (प्रति किलोग्राममा)
(Sulphur dioxide) नबढेको

यदि चिनीपाक कन्फेक्सनरीलाई "मिल्क टफी वा बटर टफी" को नाममा उत्पादन, विक्री, वितरण गरिने भएमा उपर्युक्त गुणस्तर साथै देहायबमोजिमको थप गुणस्तर परिधि हुनुपर्नेछ :-

१. मिल्क टफी (Milk Toffee)
 - (क) कुल प्रोटिन - ३ प्रतिशतमा नघटेको
(सुख्खा तौलको आधारमा)
 - (ख) चिल्लो पदार्थ - ४ प्रतिशतमा नघटेको
(सुख्खा तौलको आधारमा)
२. बटर टफी (Butter toffee)
 - (क) चिल्लो पदार्थ - ४ प्रतिशतमा नघटेको
(सुख्खा तौलको आधारमा)

१०.०२ लजेन्स (Lozenges)

लजेन्स भन्नाले चिनी अथवा धूलो चिनी, आइसिड.सुगर(Icing sugar) र बाइन्डिङ मेटरियल (गम, जिलेटिन), तरल ग्लुकोज वा डेक्सट्रिन राखी नपकाई वा नउमाली बनाएको कन्फेक्सनरीलाई सम्झनु पर्छ । यसमा खानयोग्य रंग बाहेक अन्य रंगहरु प्रयोग गर्न पाइने छैन र स्वीकृत रंगको हकमा तोकिएको मात्रा भन्दा बढी प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

यसमा देहायका पदार्थहरु राख्न सकिनेछ :-

गुलियो पदार्थहरु (जस्तै-चिनी, डेक्ट्रोज, डेक्ट्रोज मोनोहाइड्रेट, मह, इन्भर्ट सुगर, सुख्खर, सर्बिटल, तरल ग्लुकोज), दूध तथा दुग्ध पदार्थहरु, नट तथा नट पदार्थहरु (nut and nut products), माल्ट सिरप, खानयोग्य स्टार्च, नुन, अदुवाको धूलो, दालचिनीको धूलो, अलैचीको धूलो, सौफको धूलो, जिराको धूलो अथवा यिनीहरुको उद्धृत तत्व, कोका पाउडर तथा उद्धृत

(६)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

तत्व, कफीको उद्धृत तत्व तथा यसको वास्ना, फ्लेवरिङ एजेन्ट, अभिलो पदार्थहरू (जस्तै- टारटरिक एसिड, मेलिक एसिड र साइट्रिक एसिड), भिटामिन तथा खनिज तत्वहरू, प्रोटीन आइसोलेटहरू, सोडियम बाइकार्बोनेट, चिल्लो पार्न प्रयोग गरिने पदार्थहरू जस्तै क्याल्सियम, म्याग्नेसियम वा सोडियम लवणयुक्त, स्टेरिक एसिड, टाल्क, खानयोग्य ग्लिसरिन, खानयोग्य स्टेरिक एसिड, आईसिङ सुगर आदि। यसमा कृत्रिम गुलियो पदार्थ राख्न पाइने छैन।

यसको गुणस्तर परिधि देहाय बमोजिमको हुनुपर्नेछ :-

- (क) सुक्रोज (Sucrose) - ८५ प्रतिशतमा नघटेको (तौलको आधारमा)
- (ख) सल्फेटेड भष्म (नूनरहित आधारमा) - ३ प्रतिशतमा नबढेको (तौलको आधारमा)
(Sulphated ash/free basis)
- (ग) हाइड्रोक्लोरिक एसिडमा नघुल्ने भष्म - ०.२ प्रतिशतमा नबढेको (तौलको आधारमा)
(Acid insoluble ash)
- (घ) सल्फर डाईअक्साइड - ३५० मिलिग्राम (प्रति किलोग्राम) मा नबढेको
(Sulphur dioxide)

१०.०३ चुइगम र बबलगम (Chewing gum and Bubble gum)

चुइगम वा बबलगम भन्नाले प्राकृतिक वा अप्राकृतिक चुइगममा वा बबलगममा आधारित गम (gum), चिनी र तरल ग्लुकोजबाट बनेको पदार्थलाई सम्झनु पर्छ। यी पदार्थहरू धूलो, फोहोर, मिसावट र हानिकारक पदार्थ रहित हुनु पर्नेछ।

यसमा देहायका पदार्थहरू राख्न सकिनेछ :-

गममा आधारित पदार्थहरू (गम एराविक, प्राकृतिक रबरको चोप (rubber latex), अप्राकृतिक रबरको चोप, गम र रेजिनको ग्लाइसेरोल इस्टर, आंशिक हाइड्रोजिनेशन गरिएको वुड रेजिन वा गम रेजिन, अप्राकृतिक रेजिन, प्राकृतिक रेजिन, पोलिभेनाईल एसिटेट, खान योग्य अगार) ग्लिसरिन, माल्ट, चकलेट, दूध पाउडर, कफी, खान योग्य जिलेटिन, स्वीकृत वास्ना, स्वीकृत रंग, स्वीकृत एन्टी अक्सिडेन्ट, स्वीकृत परिरक्षी, इमल्सिफायर, सरविटल, पानी, खान योग्य अभिलो पदार्थहरू, भिटामिन तथा खनिज तत्वहरू, प्रोटीन, खान योग्य टिटानियम डाईअक्साइड (तौलको आधारमा १ प्रतिशतमा नबढाइ), क्याल्सियम कार्बोनेट, म्याग्नेसियम कार्बोनेट, फोस्फाटेड स्टार्च, चिल्लो पार्न प्रयोग हुने पदार्थहरू (स्टार्च, टाल्क, स्टेरिक एसिड, आईसिङ सुगर, पाराफिन वेक्स वा तरल पाराफिन, खान योग्य खनिज तेल) आदि।

यसको गुणस्तर परिधि देहायबमोजिमको हुनुपर्नेछ :-

समिश्रित पदार्थ	चुइगम	बबलगम
१. गम (Gum)	१२.५ प्रतिशतमा नघटेको (तौलको आधारमा)	१४ प्रतिशतमा नघटेको (तौलको आधारमा)
२. जलांश (Moisture)	३.५ प्रतिशतमा नबढेको (तौलको आधारमा)	३.५ प्रतिशतमा नबढेको (तौलको आधारमा)
३. सल्फेटेड भष्म (Sulphateash)	९.५ प्रतिशतमा नबढेको (तौलका आधारमा)	११.५ प्रतिशतमा नबढेको (तौलको आधारमा)
४. हाइड्रोक्लोरिक एसिडमा नघुल्ने भष्म (Acid insoluble ash)	२ प्रतिशतमा नबढेको (तौलको आधारमा)	३.५ प्रतिशतमा नबढेको (तौलको आधारमा)
५. रिड्यूसिङ्ग सुगर (डेक्स्ट्रोजमा गणना गरिने) (Reducing Sugar)	४.५ प्रतिशतमा नघटेको (तौलको आधारमा)	५.५ प्रतिशतमा नघटेको (तौलको आधारमा)
६. सुक्रोज (Sucrose)	७० प्रतिशतमा नबढेको (तौलको आधारमा)	६० प्रतिशतमा नबढेको (तौलको आधारमा)

द्रष्टव्य :

यस प्रकारको कन्फेक्सनरीहरूमा अखाद्य वस्तु जस्तै:-सिटी, बेलुन, प्लाष्टिकका खेलौना र अन्य हानिकारक वस्तुहरू तथा सेवन गर्दा स्वास्थ्यमा हानी पुर्याउने अन्य वस्तुहरू राख्न पाइने छैन ।

लेवल :

उपरोक्त कन्फेक्सनरीहरू प्याक गरेर मात्र बिक्री वितरण गर्नु पर्दछ र प्रत्येक खोल (wrapping paper) मा उत्पादनको नाम, उत्पादकको नाम, ठेगाना, समिश्रित पदार्थको ना राखिनुका साथै बाहिरी आवरण (लेवल)मा खाद्य नियमावली अनुसार लेवलको विवरण स्पष्ट उल्लेख भएको हुनुपर्नेछ ।

आज्ञाले,

राम कुमार आचार्य

उप-सचिव

(८)

मुद्रण विभाग, सिंहदरवार, काठमाडौंमा मुद्रित ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।